

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

**МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ**

(Суми, 21-22 квітня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

учасниками; 10) проведення гендерного аналізу отриманих даних; 11) рефлексія процесу та результатів дослідження; 12) передбачення впливу рішень, прийнятих на основі дослідження на представників різних гендерних груп.

ДО ПИТАННЯ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТІ

Терешко В.Ю., студент 3 курсу
(Рівненський державний гуманітарний університет),
Яковишина Т.В., к.пед.н., доц. каф. педагогіки початкової освіти
(Рівненський державний гуманітарний університет)

Одним із шляхів реформування освіти з метою успішного інтегрування українського суспільства зі світовою спільнотою вбачаємо в створенні нового культурно-освітнього простору. Сучасна освітянська спільнота прагне відповідати європейським стандартам, формує морально зрілу, свідому, творчу особистість учнів, у зв'язку з чим багато досліджень звернено в бік знання особливостей взаємостосунків між чоловіками і жінками. Запорукою успіху реалізації положень євроінтеграції у сфері вищої освіти розглядаємо в синтезі класичної спадщини із сучасними досягненнями гендерної педагогіки.

У сучасних умовах актуальними розглядаємо розвідки, в яких порушено проблему взаємостосунків між статтями, проаналізовано гендерний підхід в освіті, виокремлено гендерні аспекти та окреслено особливості взаємодії з навколишнім середовищем і людьми чоловіків та жінок. На підставі аналізу джерел дійшли висновку, що у сучасних дослідженнях чітко прослідковуються два поняття, пов'язані з статевою ідентифікацією людини. Так, у розвідках М. Сабунаєвої і Ю. Гусевої зазначено: "В англійській мові на позначення статі людини вживаються два слова: *sex* и *gender*. Перше слово вказує на стать людини як сексуально-біологічну характеристику. Друге – на стать як систему статево-рольових стосунків. Якщо стать має відношення до фізичних, тілесних відмінностей між чоловіком та жінкою, то сутність поняття "гендер" вказує на їхні психологічні, соціальні і культурні особливості" [2].

Відомий дослідник Дж. Скотт у праці «Гендер як корисна категорія історичного аналізу» окреслив чотири компоненти гендеру: 1) комплекс культурних символів, у яких закріплені соціальні моделі поведінки статей; 2) нормативні твердження, що містяться у релігійних, педагогічних, наукових, правничих і політичних доктринах; 3) соціальні інститути й організації, які охоплюють не тільки системи родинних

стосунків, сім'ю, домогосподарство, а також такі сексуально-детерміновані інститути, як ринок робочої сили, систему освіти, державний устрій; 4) самоідентифікація особистості» [3].

Українські дослідники проблем формування механізмів гендерних уявлень Т. Говорун та О. Кікінежді зауважують, що стать і гендер є гранями, аспектами людської особистості, а не абсолютно самостійними речами, вони взаємопов'язані і доповнюють одне одного. Більше того, гендер як категорія теорії і практики, узагальнює в собі знання того, як у конструктивний спосіб можна досягати міжстатевої гармонії на всіх рівнях функціонування суспільства і навпаки, які засади побудови взаємин статей спричиняють напруження, конфлікти, дисбаланс розвитку [1]. Таким чином, можна підсумувати: "гендер" – соціально-психологічна характеристика, що визначає сукупність властивостей, які відрізняють людей залежно від статі та значною мірою визначається особливостями культури, традицій, вихованням і соціальними очікуваннями.

Гендерний підхід стає все більш актуальним на часі завдяки тому, що враховує особливості виховання, способів поведінки, взаємодії з навколишнім середовищем та людьми, ґрунтується на не стільки фізіологічних, біологічних, анатомічних особливостях між чоловіком і жінкою, скільки на соціально-культурних факторах. Тому проблема гендеру в педагогічній науці висвітлена у трьох основних аспектах: як така, що має місце в освіті; впровадження і реалізація гендерного підходу на різних рівнях освіти; розробка програм з гендерної педагогіки для ВНЗ. Вважаємо, що гендерний підхід в освіті дозволить забезпечити високу ефективність процесів навчання, виховання та формування особистості, застосування знання про гендерні особливості необхідно втілити в організацію життєдіяльності навчально-виховних комплексів, зокрема у створенні умов для оволодіння учнями нормами, моделями, сценаріями та досвідом статево-рольової поведінки, адекватній їхньому віковому статусу, психосексуальному розвитку, соціальним очікуванням.

1. Говорун Т. Конструювання гендеру в когнітивній парадигмі / Т. Говорун, О. Кікінежді // Наукові записки. Серія: "Психологія і педагогіка". – Вип. 14. – 2010. – С.55-65.
2. Сабунаева М. Гендерный подход в практике школьного психолога / М. Сабунаева, Ю.Гусева // Практикум по гендерной психологии / Под ред. И. Клециной. – СПб.: Питер, 2003.
3. Scott J. Gender: a useful category of historical analysis // The American Historical Review. – 1986. – Vol. 91. –№ 5. – P. 1067.